

SUPERVULKÁNY

Skryté hlboko pod zemským povrchom driemu jedny z najničivejších a napriek tomu najmenej pochopených prirodzených javov tohto sveta – supervulkány (supersopky). Na celom svete je ich zopár, ale pokiaľ len jediný z nich vybuchne, prekoná tým všetky sopečné erupcie, ktoré poznáme. Explóziu bude počuť na celom svete. Obloha sa zatemní, začne padať čierny dážď a Zem bude uvrhnutá do obdobia zimy.

Klasická sopka je tvorená stĺpcom magmy (roztavenej horniny) vystupujúcej z hlbokého vnútra Zeme. K erupciám dochádza na povrchu a magma tvrdne vo vrstvách na úbočiach sopky. Vulkaný si väčšinou predstavujeme ako hory s typickým tvarom kužeľa. Supervulkány však ožívajú akonáhle magma vystupujúca z hĺbiny vytvorí vriacu nádrž v zemskej kôre. Tento zásobník rýchlo zväčšuje svoje rozmery a vyvíja obrovský tlak, až nakoniec vybuchne.

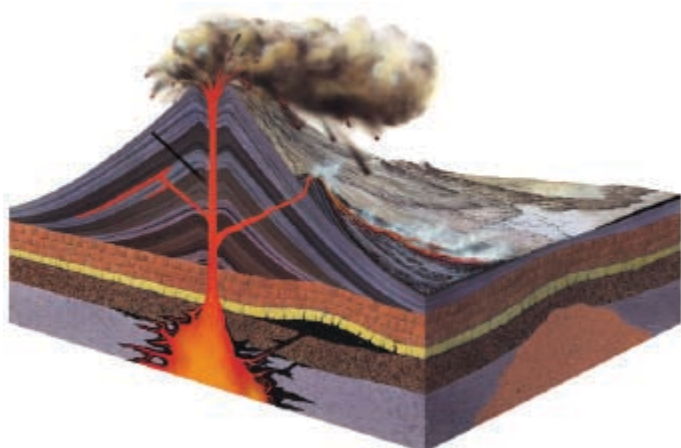
Sopka Svätá Helena

Vedci z britskej Geologickej spoločnosti (Geological Society) upozornili, že pravdepodobnosť výbuchu supervulkánu je 5- až 10-krát väčšia ako riziko zrážky našej planéty s asteroidom. Erupcia supervulkánu je porovnateľná s dopadom asteroidu s priemerom jeden kilometer. Na rozdiel od mnohých iných nebezpečí sa nedá explóziám obrých sopiek zabrániť a skôr či neskôr k nim dojde znova. Môže sa to stať zajtra alebo za niekoľko tisíc rokov. Podľa najnovších poznatkov zasahujú erupcie supervulkánov do vývoja na Zemi každých 50 až 100 tisíc rokov. Vzhľadom na nedostatok informácií o všetkých supervulkánoch na našej planéte sa vedci obávajú, že sa erupcie môžu vyskytovať aj v kratších intervaloch. O niečo menšie, ale napriek tomu masívne erupcie globálneho rozsahu, sa vyskytujú približne každých päťtisíc rokov. Britská Geologická spoločnosť doposiaľ identifikovala vyše 30 miest na celom svete, kde v minulosti preukázateľne explodovali supervulkány.

Geológovia na základe nových poznatkov vyzvali vlády svetových veľmocí, aby začali brať hrozbu supervulkánov vážne a zostavili zvláštne tímy ľudí s úlohou prípravy krízových scenárov pre prípad gigantickej erupcie. Experti sa domnievajú, že krízový plán sa nebude príliš líšiť od stratégií vypracovaných pre prípad jadrovej vojny.

Spracované podľa www.gnosis9.net, www.wikipedia.org.

Michal Takács

Schéma bežnej sopky

Zatiaľ poslednou supersopkou, ktorá explodovala, bola Toba na Sumatre. Tento výbuch pred 74 tisíc rokmi bol desaťtisíckrát silnejší ako erupcia Hory sv. Heleny roku 1980, ktorá úplne zničila územie s rozlohou približne 250 štvorcových kilometrov. Výbuch Toby spôsobil globálnu katastrofu s dramatickými dôsledkami na pozemský život. Podľa genetických výskumov prežilo výbuch Toby na celom svete iba 10 tisíc ľudí. Ľudstvo sa ocitlo na pokraji vyhynutia. Odhaduje sa, že priemerná teplota zemegule sa na niekoľko rokov znížila asi o 5 °C, čo mohlo viesť k prechodu do doby ľadovej. A presne to sa môže stať znovu. Vedci si sú istí, že ďalšie takéto výbuchy budú nasledovať. Nevedia však kedy ani kde.

Zaujímavé je, že práve pod jedným z najväčších a najkrajších národných parkov v Spojených štátoch – Yellowstonekým parkom – sa nachádza jeden z najmohutnejších supervulkánov na svete. Vedci zistili, že prechádzal pravidelným cyklom erupcií každých 600 000 rokov. K poslednej erupcii došlo pred 640 000 rokmi, takže ďalšia má meškanie.

Driemajúci obor dýcha: Vulkanológovia sledujúci pohyb magmy pod parkom vypočítali, že zem v Yellowstone sa v minulom storočí zdvihla o sedemdesiat centimetrov. Ide iba o neškodný presun lávy prúdiacej z jedného rezervoáru do iného, alebo je to predzvesť niečoho oveľa hrozivejšieho, čím by mohol byť zväčšujúci sa tlak horúcej lávy? Vedci majú len málo odpovedí, napriek tomu sa zmierili s vedomím, že prípadné následky yellowstonskej erupcie by boli strašné. Úplne zničené by boli rozsiahle oblasti USA. Ekonomika Spojených štátov by sa nepochybne zrútila a milióny ľudí by zomreli.

Kráter sopky Aniakchak